

OPPILAIDEN OSALLISTUMINEN KOULUN JÄTEHUOLTOON

Avainsanat: osallisuus, yhteisöllisyys, yhteistyö, koulu, toimintavinkki, energian- ja vedensäätö, jätteen synnyn ehkäisy ja kierrätys, kestävä elämäntapa

Kenelle: kouluille

Tavoite

Tavoitteena on, että jätteiden lajittelusta tulee osa koulun arkea. Vastuu siitä kuuluu kaikille.

Hyvä käytäntö pähkinäkuoressa

Koko koulu sitoutuu systemaattiseen jätteiden vähentämiseen ja lajitteluun. Kouluisännän, oppilaiden, opettajien ja muun henkilökunnan työnjako on selkeä ja tarkoituksenmukainen. Jätteiden määrä vähenee ja opitut tavat juurtuvat myös arjessa tapahtuvaan toimintaan sekä koteihin.

Toteuttaminen

Tavoitteena on, että jätteiden lajittelulle on toimivat puitteet, ohjeistus on selkeää ja yhteistyö kouluisännän kanssa on sujuvaa. Toiminta on osa koulun arkea.

Luokkiin hankitaan hyvät astiat lajiteltaville jätejakeille. Pyörillä liikuteltavat jätekärryt helpottavat astioiden tyhjentämistä, esimerkiksi kolmen jäteastian kärryjä on saatavilla. Astioihin kerätään esimerkiksi valkoinen paperi, muu paperi sekä pahvit ja kartongit, joita syntyy luokissa paljon. Muille jätejakeille (biojäte, metalli, lasi, energiajäte) saadaan astiat vaikkapa keittiöltä jääneistä muovikämpäreistä. Jätteiden lajittelu käydään ensin läpi opettajien kesken, jotta opettajat itse osaavat toimia oikein. Toiminta käynnistetään samana päivänä kaikissa luokissa opettajan johdolla. Jäteastioihin merkitään lajitteluohjeet ja opettaja neuvoo oppilaita lajittelussa. Luokkien biojäteastiat, joihin tulee pääasiassa käsipyyhkeitä, tyhjentää siistijä noin kerran viikossa, mutta oppilaat vastaavat muiden jäteastioiden tyhjennyksestä. Opettajat käyvät läpi jäteastioiden tyhjennyksen (miten ja milloin se tapahtuu) ja sopivat ketkä oppilaat ovat vuorollaan vastuussa jäteastioiden tyhjennyksestä.

Astiat tyhjenetään kerran kuussa keskitetysti yhden välitunnin aikana. Kouluisäntä kuuluttaa tulevasta välitunnista keskusradiossa. Välitunnin aikana jokaisen luokan tyhjennyksestä vastaavat oppilaat kokoontuvat kärryineen ja muine jäteasioineen jätekatoksen läheisyyteen jonottamaan vuoroaan. Tyhjennys sujuu reippaasti kouluisännän avustuksella. Sen jälkeen palataan jatkamaan välituntia tai luokkiin seuraavalle tunnille.

OPPILAIDEN OSALLISTUMINEN KOULUN JÄTEHUOLTOON

Resurssit

Taloudelliset resurssit

- Lajitteluastiat voidaan ostaa tai voidaan hyödyntää esimerkiksi keittiöön kertyviä metallipurkkeja tai muoviämpäreitä. Kevyesti pyörillä kulkevat jätekärryt helpottavat tyhjennystä.

Ajalliset resurssit

- Jätteiden lajittelu on osa koulun arkea, joten se ei vie ylimääräistä aikaa keneltäkään.

Kokemuksia

Maatullin ala-asteella Helsingissä jätteiden vähentäminen ja jätteiden lajittelu ovat osa oppimisympäristöä. Toiminnasta on tullut osa koulun arkea ja se on juurtunut hyvin, koska lapset ovat konkreettisesti käyneet itse tyhjentämässä lajittelemansa jätteet jätekatoksella. Roskien välivarastolle ei ole tarvetta. Kukaan ei ole koskaan valittanut jätteiden lajittelujärjestelmästä – päinvastoin. Lapset kilpailevat siitä, kuka saa hoitaa astioiden tyhjennyksen. Vanhemmat ovat kertoneet, että lapset lajittelevat kotonakin paremmin.

Maatullin ala-asteella luokkiin on hankittu kolmen astian jätekärryt, joihin kerätään toimistopaperi, muu paperi (esim. lehdet ja mainokset) sekä pahvit ja kartongit. Lisäksi luokkiin on ostettu vaaleat roskakorit, joihin kerätään biojäte, ja oppilaat ovat askarrelleet ruokalasta saaduista isoista säilykepurkeista energiajäte-astiat. Oppilaat vastaavat paperien, pahvin ja energiajätteen keräysastioiden tyhjennyksestä. Joka luokan oppilaat vuorollaan tyhjentävät lajitteluastiat noin kerran kuussa. Tyhjennys tapahtuu yhden sovituksen välitunnin aikana. Kouluisäntä kuuluttaa, että seuraavalla välitunnilla tyhjennetään lajitteluastiat. Välitunnilla käykin kuhina: eri-ikäiset oppilaat jonottavat lajitteluastioiden kanssa niiden tyhjennystä varten.

Hyödyt kestävän kehityksen kannalta

Koulun yhteinen jätehuoltojärjestelmä lisää osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, kun eri-ikäiset oppilaat, kouluisäntä, koulun opettajakunta ja rehtori puhaltavat yhteen hiileen ja toimivat yhdessä. Systemaattinen työ vähentää jätteen määrää, kun lapset itse näkevät syntyvän jätteen määrän ja laadun ja pohtivat miten voisivat vähentää jätettä. Tietoa koulussa hyvin toimivasta jätteiden lajittelujärjestelmästä viedään myös koteihin, jolloin viimeistään myös vanhempien on tartuttava toimeen.

Yhteystiedot

Maatullin ala-asteen koulu, Helsinki